

Ob robu konference o tržaškem gospodarstvu

V centru za teoretsko fiziko v Miramaru se je v nedeljo zaključila tridnevna konferenca o tržaškem gospodarstvu, ki sta jo priredili tržaška občina in tržaška pokrajina. Po 12 letih so se predstavniki političnega, gospodarskega in družbenega življenja ponovno zbrali na skupnem zasedanju ter skušali ugotoviti dejansko stanje na gospodarskem področju in hkrati nakazati smernice za izhod iz gospodarske krize in za nadaljnji gospodarski razvoj. Z razliko od prve konference so na pravkar sklenjenem zborovanju sodelovali tudi predstavniki slovenske narodnostne skupnosti in slovenski gospodarski izvedenci, tako da se je lahko slišal tudi glas naše narodnostne skupnosti. Žal prireditelji — ne vemo ali iz malomarnosti ali pa iz že znanega prezira — niso poskrbeli za prevajanje, tako da so morali slovenski predstavniki in izvedenci svoje referate prebrati v italijanskem jeziku.

Tako izvedenci kot govorniki, ki so posegli v razpravo, so soglasno ugotovili, da gospodarstvo na Tržaškem hira, kar najzgovorneje dokazuje postopno, a stalno staranje prebivalstva. To pomeni, da zlasti mlada delovna sila zapušča svoje rojstno mesto in pokrajino in se izseljuje, ker doma ne najde primerne zaposlitve.

Zelo čudno pa se nam zdi, da noben uradni predavatelj in tudi noben italijanski diskutant ni omenil glavnega vzroka gospodarskega hiranja in nazadovanja v Trstu, ki ga prav gotovo ni iskati izven Trsta, temveč v mestu samem. Ves povojni čas tržaški politični voditelji ter gospodarstveniki so po našem zavestno zapirali oči pred dejanskostjo, kakršna je nastala po drugi svetovni vojni, in gospodarske procese obravnavali predvsem po svoji politični računici, ki pa ni bila rezultat znanstvenih analiz, marveč povečini čustvenih in domišljjskih izlivov.

Tržaško gospodarstvo je predvsem zato začelo hirati, ker tukajšnji vodilni razred kratkomalo ni hotel priznati dejanskosti v sosedni Jugoslaviji, na Balkanu in v srednji ter vzhodni Evropi, s čimer je že zamudil nešteto priložnosti. Najboljši dokaz za to trditev je dejstvo, da za trgovinske izme-

(Dalje na 8. strani)

Napad na Carilla

V zvezi z napadom na glavnega tajnika španske komunistične partije Santiaga Carilla, ki se je iznenada pojavil v sovjetskem vplivnem tedniku »Novi časi«, je nastala polemika, ki nas zelo spominja na leto 1948, ko je Informburo obsodil Tita in njegovo partijo, ter na leto 1961, ko so se dejansko prekinili odnosi med kitajsko in sovjetsko partijo ter je nastalo tudi hudo trenje med obema državama. Sovjetski tednik je zelo grobo napadel, kot smo dejali, španskega komunističnega voditelja, a njegove puščice so posredno letele na vse tiste zahodnoevropske komunistične partije, ki jim pravimo evrokomunistične. Povod za ta moskovski napad, ki seveda ni osamljen, saj so evrokomunizem že prej grajali nekateri voditelji sovjetskih satelitskih držav — glej na primer Bolgara Živkova in Čeha Bilaka — je dala Carillova knjiga, ki nosi naslov »Evrokomunizem in država« in ki je izšla pred dvema mesecema.

Zasluga Santiaga Carilla je predvsem ta, da se v svoji analizi mednarodnega komunističnega gibanja in v obravnavanju temeljnih načel evrokomunizma ni omejil na teoretiziranje, temveč se kot moderen politik tudi lotil kočljivega vprašanja dejanskosti v tistih državah, kjer je komunistična partija na oblasti, pri čemer je seveda upošteval zlasti Sovjetsko zvezo. Ta je — je med drugim napisal Carillo — »birokratska država, ki na različnih nivojih razpola-ga s čezmerno oblastjo, katere skoraj ne more nadzorovati, in ki sprejema svoje odločitve brez sodelovanja delavskega razreda in tudi brez sodelovanja same komunistične partije«.

Opazovalci se sprašujejo, zakaj so Sovjeti izbrali prav ta trenutek za tako oster napad na voditelja španske partije in na evrokomunizem na splošno, ki so ga v bistvu označili za antisovjetizem, kar je v običajnem komunističnem besednjaku najhujša žaljivka. Večina meni, da je glavni vzrok tega napada bojazen, da bi se evrokomuni-

stične ideje začele širiti v vzhodnoevropskih komunističnih državah in zlasti v sami Sovjetski zvezi, kar slednja kot velesila, ki je nujno v stalni konfrontaciji z Ameriko, smatra za nekaj zelo nevarnega. Izbrali so Carilla predvsem zato, ker je bil v svoji knjigi od vseh kolegov »evrokomunistov« najbolj jasen in najbolj kritičen do sovjetskega državnega in družbenega sistema ter ker je na zadnjih španskih političnih volitvah njegova stranka dosegla manjši uspeh, kot so Sovjeti pričakovali.

Sam Carillo pa je sestavek v reviji »Novi časi« označil za skupek laži, nevrednih stranke, ki o sebi trdi, da je marksistična. Gre za pravo umetnino maniheizma in potvarjanja stališč, ki jih zagovarja španska partija — je nadaljeval. Gospodje v Moskvi — je pristavil — menijo, da je mednarodno komunistično gibanje Cerkev, in same sebe smatrajo za sveti oficij, se pravi versko sodišče. Motijo pa se, če mislijo, da se lahko še vedno poslužujejo anatem in izobčenj.

Zanimivo je, da so na seji centralnega komiteja španske partije pisanje zavrnilo soglasno, saj so napad obsodili tudi tisti člani, ki so dolga desetletja živeli v Sovjetski zvezi, med njimi znana voditeljica Dolores Ibarruri, 80-letna predsednica španske partije. S tem se je za sedaj ponesrečil poskus, da bi špansko partijo razbili, kar je bilo verjetno v načrtu.

Francoski in italijanski komunisti so tudi živahno reagirali na pisanje sovjetske revije ter zlasti obsodili njen grobi in žaljivi ton. V ostalem pa kažejo precejšnjo previdnost, saj med drugim izjavljajo, da se ne strinjajo popolnoma s Carillovo analizo sovjetske države in družbe. Precejšnje zanimanje zato vlada za potek razgovorov, ki so prav te dni v teku v Moskvi med italijanskim partijskim odpolsanstvom in sovjetskimi voditelji. Nobenega dvoma namreč ni, da bo prav evrokomunizem glavni predmet razprave.

Le skromen rezultat posvetovanj med strankami

Po poročilih iz Rima se posvetovanje med strankami, ki žele skleniti programski sporazum, le počasi in s težavo bliža koncu. Komentarji dnevnikov ne prikrivajo bodisi razočaranja, bodisi zadoščenja, glede na to, s stališča katere stranke ga presojaajo. Komentarji tiska, za katerim stoje manjše stranke, so v glavnem zelo kritični in celo

negativni; po njihovem je sporazum, katerega obrisi se kažejo, daleč od tistega, kar naj bi bil in kar so v teh strankah pričakovali, namreč omejitev hegemonije DC nad političnim življenjem in trden ter določen program za celotno vladno delovanje pri reševanju gospodarske in politične krize v dr-

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 3. junija, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Štma-ver 11.05 Mladinski oder: »Ciprijanček«, napisal Franko Žerjal. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Naša gospa. 13.10 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično. a ne prerese. 14.00 Poročila. 14.05 Operetna glasba. 14.35 Orkestri. 15.00 Nedeljsko popoldne. 19.00 Poročila. 19.15-19.30 Novice.

:: PONEDELJEK, 4. junija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.30 Obletnica tedna. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Urbanistična sprememba in turizem med Krasom in morjem. 13.00 Poročila. 13.15-15.30 Za mlade. 14.00 Novice. 14.05 Mladina. 15.30 Poročila. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Orkester gledališča Verdi. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Srečanja. 18.20 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

:: TOREK, 5. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15-15.30 Za mlade. 14.00 Novice. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Primož Sinfonietta. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Klasični moderne demokracije. 18.15 Zborovska glasba. 19.00 Poročila.

:: SREDA, 6. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Liki iz naše preteklosti. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 12.50 Vloga kmetijstva za gospodarski preporod. 13.00 Poročila. 13.15-15.30 Za mlade. 14.00 Novice — Mladina. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Duo Senia-Cabai. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Gospodična«, napisal Ivo Andrić. Dramatizacija in režija: Balbina Baranovič Battelino. R.O. 19.00 Poročila. 19.15-19.30 Novice.

:: ČETRTEK, 7. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15-15.30 Za mlade. 14.00 Novice — Mladina. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert tenorista Antona Dermota. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Obrazi. 18.20 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

:: PETEK, 8. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.30 Potresi. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15-15.30 Za mlade. 14.00 Novice — Mladina. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Mario Bugamelli: Trije capricci. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Goriški grad«. 18.20 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

:: SOBOTA, 9. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavdan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavdan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Za mlade. 1.00 Novice. 14.05 Tekmujte s Petrom 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Iz Beethovnovih del. 18.00 Poročila. 18.05 »Upor v Podragi«. Napisal Jože Sražin. R.O. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Čudno zadržanje

Naš kmet, obirioma živinorejec se že leta trudi, da bi na severnem delu Krasa, to je v Praprotnu bil zgrajen moderen zadružni hlev, ki bi med drugim tudi pospešil tukajšnje kmetijstvo. Kras nima posebnih možnosti za kmetijstvo, ima pa ugodna tla za razvoj živinoreje ter za vinogradništvo in cvetličarstvo.

Za gradnjo zadružnega hleva v Praprotnu se že leta in leta bori vodstvo zadruga, ki ji načeljuje Mirko Radovič, ter sploh vse naše slovenske organizacije in sindikalne zveze. Hlev je že dokrajen, manjkalo pa je nekaj deset milijonov lir, ki jih je sedaj deželni odbor — na pritisk vseh naših sil — sklenil financirati. Deželni zakonski osnutek je prišel 29. junija v deželno zbornico in o njem so razpravljali celo dopoldne.

V imenu SSK je kot prvi spregovoril svetovalec Štoka in podprl zakon, ker omogoča dograditev zadružnega hleva, ki je za razvoj kraškega kmetijstva velike važnosti. Govoril je o splošni problematiki Krasa in kmetijstva na njem in najavil seveda svojo podporo zakonu, ki je bil predmet razprave.

V splošni diskusiji so spregovorili tudi predstavniki drugih strank. Medtem ko so predstavniki vladnih strank izjavili, da bodo zakon podprli, so pa komunisti rekli, da se bodo sicer pri celotnem zakonu vzdržali, glasovali pa proti nekaterim postavkam, med drugim proti postavki, ki predvideva podporo kraškemu hlevu. Socialisti pa so se vzdržali.

Zakon je bil sicer izglasovan, ker je zanj glasovala večina deželnih svetovalcev, vključno svetovalec SSK, vendar je negativ-

no zadržanje komunistov in socialistov pri tako važni pobudi za kraško in sploh slovensko prebivalstvo naletelo med našimi ljudmi na določen odmev. Še enkrat se je — po našem mnenju — izkazalo, da te res mnogi in mnoge stranke branijo in ščitijo, v bistvu pa te lahko samo tvoj človek in tvoja stranka povsem razume in seveda stalno in odločno podpira. Nauk kraškega hleva je ponoven dokaz te resnice!

SLOVENŠČINA V ZEMLJIŠKOKNJIŽNIH URADIH

Deželna zbornica je 28. junija 1977 sprejela zakonski predlog predstavnika Slovenske skupnosti v deželnem svetu dr. Štoke, ki ureja delovanje zemljiškooknjižnih uradov. Predlog je bil vložen 9. avgusta 1974 in je bil 7. junija odobren v pristojni deželni komisiji. V spremnem poročilu je predlagatelj poudaril, da je dolžna dežela poskrbeti, da bo v zemljiškooknjižnih uradih, ki spadajo v njeno pristojnost, nameščeno tudi osebje s popolnim obvladanjem slovenskega jezika: zelo številni vpisi v zemljiškooknjižnih uradih so namreč prav v slovenskem jeziku. Z umestitvijo slovenskih uradnikov bodo odpravljene številne nevšečnosti, hkrati pa bo slovenski manjšini priznana pravica uporabe svojega jezika, kar ji pripada kot lastnikom nepremičnin ter na osnovi republiške ustave in člena 3 deželnega statuta. Deželna zbornica je v celoti ter soglasno osvojila zakonski predlog, in sicer s spremembami, ki so bile vanj vnešene v prvi deželni komisiji.

(Dalje na 8. strani)

Le skromen rezultat posvetovanj med strankami

(nadaljevanje s 1. strani)

žavi, zlasti tudi, kar zadeva javni red. Komentarji tiska krščansko - demokratske stranke pa le težko prikrivajo zadoščenje, da se je posrečilo — oziroma da se bo posrečilo — izogniti se vsemu, kar bi dišalo po »zgodovinskem kompromisu« s komunistično stranko. Komunisti pa spet nočejo očitno pokazati svojega razočaranja, bodisi ker ga zares ne občutijo, če jim ni do tega, da bi v tem trenutku prevzeli odgovornost za reševanje težkega položaja v državi, saj nimajo niti oni čudežnih receptov za rešitev vseh problemov, revolucije s popolnim prevzemom oblasti pa si ne morejo privoščiti, bodi ker nočejo pokazati svojega neuspeha pri pogajanjih — če gre za neuspeh — svojim volivcem.

Prva posledica vsega tega je, da so začele vse stranke spet bolj poudarjati lastno stališče in gledanje na celotno problematiko v državi, morda v zavestni ali podzavestni želji, da pokažjo, da niso pripravljene v polni meri prevzeti odgovornosti za »minisporazum«, do katerega bo sicer po vsej verjetnosti prišlo, ker ni tak, kakor so ga imele v mislih. Najbolj razočarani se ka-

žejo republikanci, ki celo grozijo, da sporazuma ne bodo podpisali, pa tudi socialni demokrati, ki pa padajo iz ene nedoslednosti v drugo, tako da je celo kronistom težko slediti njihovim miselnim potem.

Kolikor pa se lahko že danes presodi sporazum, ki ga strokovnjaki posameznih strank še pilijo in izpopolnjujejo v podrobnostih, se zdi, da bo dovolj konkreten, da bo možno po njem reševati najnujnejše probleme, zlasti gospodarske. Politični problemi v državi z njim seveda ne bodo rešeni, saj jih z nikakim sporazumom ni mogoče rešiti, ideološke razlike med strankami so prevelike. V bistvu gre za to, da se porine državni voz naprej in se ga obvaruje pred nadaljnjo nevarnostjo, da zdrsne v prepad. Na tem so zainteresirane vse stranke, ki jim je do ohranitve demokracije v Italiji. »Velikega sporazuma«, ki bi strnil vse stranke s komunisti vred v en sam vladni tabor in pustil zunaj samo skrajno desnico in skrajno levico (na levici od komunistov) pa po politični logiki niti ne more biti in ga nihče, kdor je realist, ni mogel pričakovati.

Potem pa se bo začelo vprašanje, kako bo funkcioniral sporazum v parlamentu. To pa bo že novo poglavje.

Vzdržati se novih izobčenj

Ni še mnogo let od tega, ko so bili dnevniki in ilustrirani tedniki ter seveda televizija polni fotografij, ki so prikazovale objeme med papežem Pavlom in nekaterimi najvišjimi predstavniki grške pravoslavne Cerkve. Preklicano je bilo starodavno izobčenje iz zgodnjega srednjega veka, ki je bilo za časa patriarha Fotija vzrok dokončnega razkola med rimsko in grško oziroma pravoslavno Cerkvijo. In še medavno smo lahko z zadoščenjem brali in poslušali vesti o obisku najvišjega predstavnika anglikanske Cerkve v Rimu in o procesu zbliževanja med katoliško Cerkvijo in raznimi takojmenovanimi protestantskimi ali evangeličanskimi Cerkvami, po razkolu, ki ga je povzročilo izobčenje Martina Luthra, Henrika VIII. in raznih drugih začetnikov in idejnih voditeljev cerkvenega »protestiranja« in oporečništva v severni Evropi. Vsak katoličan in kristjan je bil vesel ob teh novicah, ker ve in čuti, da je bil hud nesmisel nadaljevati stoletja in stoletja prepire med davnimi teologi in zlasti cerkvenimi hierarhi, prepire, ki se niso nanašali toliko na tolmačenje evangelijev oziroma dogem kot pa na oblastniželost in avtoritativnost cerkvenih dostojanstvenikov na obeh straneh, ki so pozabili, da je ena glavnih zapovedi krščanstva »Ljubite se med seboj« in da je ena glavnih duhovniških čednosti ponižnost.

Komaj pa smo okusili malo veselja nad tem ekumizmom in zmagovaljem krščanske ljubezni nad starimi nasprotstvi, že nam ga groze pregnati vesti zadnjih dni, o izobčenju, ki grozi škofu Lefebvre, voditelju katoličanov, ki oporekajo določenim sklepom drugega vatičanskega koncila. Izobčen bo, mu je bilo zagrozeno iz Vatikana, če se ne bo uklonil papeževi avtoriteti in bo posvetil nove duhovnike v bogoslovju v Econu, kot je imel v načrtu. Škof Lefebvre pa se ni uklonil in je v sredo, na god svetih Petra in Pavla, posvetil nove duhovnike. Izobčenje bi moralo menda stopiti s tem dejanjem avtomatično v veljavo. S tem bi torej nastal — ali je morda že nastal — v katoliški Cerkvi nov razkol. Ni rečeno, da bi ne mogel postati prav tako trajen in usoden, kakor so bili razkoli pod Fotijem in Martinom Luthrom, Henrikom VIII. in Calvinom. Tudi tedaj nihče ni predvideval,

kakšne velikanske in trajne posledice bo to imelo. Zaman je upati, da ima škof Lefebvre za seboj le veliko manjšino katoličanov, morda samo nekaj tisoč. Tudi Fotij ali Henrik VIII. jih v začetku nista imela več in morda niti Martin Luther. Toda potegnili so za seboj milijone in milijone in končno tretjino Evrope.

Drugi vatičanski koncil je s svojimi sklepi gotovo v marsičem prenovil Cerkev, zlasti z uvedbo narodnih jezikov v cerkveno bogoslužje, in s posodobljenim pojmovanja družbenega dogajanja. Toda razni njegovi sklepi so bili morda tudi preuranjeni ali ne dovolj premišljeni, kar se je pokazalo npr. s prenašanjem odstranjevanjem in pogosto celo uničevanjem prižnic in obhajilnih miz, pogosto odličnih umetnin, s podcenjevanjem cerkvene umetnosti sploh in nekakim novim »slikoborstvom«, z iden-

tificiranjem političnih narodnostnih večin z ljudskim jezikom, pri čemer se mora ravno jezik najbolj zatiranih in zanemarenih narodnih manjšin pod pritiskom večin še hitreje umikati iz cerkve kot prej, s podcenjevanjem oblik ljudske pobožnosti v navzkrižju z dognanji modernih ved, kot sta npr. psihologija in etnografija, ki poznata nenadomestljivo vlogo ljudske in individualne religioznosti, itd. Modro bi bilo počakati, da zmagajo naprednejše oblike cerkvenih obredov in predpisov same po sebi, s praksom in s časom, saj bodo tisti, ki se oklepajo starega, s katerim so zrasli in živeli, tako prej ali slej umrli. Večinoma so to starejši duhovniki in kristjani. Zakaj jih spravljati v obup z novotarijami, ki niso bistvene s stališča evangelija in dogem?

Zakaj naj bi škof Lefebvre ne smel brati maše po latinsko, če mu je to tako pri srcu, in posvečati dohuvnikov, če ima to za svojo škofovsko pravico? Morda bo živel samo še kako desetletje ali niti ne, in potem se (Dalje na 7. strani)

Rasni problemi so najhujši

Kdor bere angleški tisk, lahko najde v njem skoro vsak dan kako novico ali pismo uredništvu o rasnem vprašanju. To vprašanje postaja namreč tudi v Veliki Britaniji prav tako aktualno in resno kot v Združenih državah. Anglija v preteklosti sicer ni uvažala črnih sužnjev na svoja lastna tla, kakor so jih uvažali v ameriške kolonije in pozneje v Združene države, toda kot največja kolonialna država na svetu je dolgo vladala deželam s črnimi in drugim temnobarvnim prebivalstvom, kar je povzročilo, da je stalno dotekalo na angleška tla precej črnih delavcev in služabnikov, ki so jih pripeljale s seboj angleške družine, ki so bivale nekaj časa v kolonijah. V novjšem času se je dotok črncev še povečal zaradi pomanjkanja domače služinčadi in zaradi potrebe britanske industrije po delovni sili. V Angliji živi danes na stotisoče črncev iz bivših kolonij v Afriki in srednji Ameriki, npr. z Jamaike, poleg tega pa še raznih drugih temnobarvnih ljudi, iz Indije, Cejlona, iz raznih malajskih dežel, iz arabskih držav in srednje Amerike, ki se sicer sami nimajo za črnce, na katere tudi sami gledajo zviška, vendar pa veljajo angleškemu prebivalstvu prav tako za zamorce kot

pravi črnici, ker jih presoja po barvi kože. Med Angleži in temi priseljenci temne kože ni prišlo do nikakega mešanja, čeprav imajo tudi priseljenci že vsi britansko državljanstvo in uživajo formalno vse pravice. Zaradi nedostopa v belo družbo se čutijo zapostavljene in prezirane, na kar reagirajo z napadalnostjo in v mnogih primerih tudi z nesramnostjo. To pa spet povzroča reakcijo in odpor pri belcih.

Danes prihaja v Londonu in drugih večjih angleških mestih do rasnih nemirov, pretepov in demonstracij kot v ameriških mestih in problem postaja resen. Težko je pričakovati, da bo izginil s sveta s tem, da se bodo rase pomešale — to bi se lahko zgodilo le v stoletjih. Po drugi strani ga ni mogoče odpraviti s tem, da bi črne priseljenice izselili nazaj v države, odkoder so prišli, ker so, kot rečeno, britanski državljani. Črni in drugi temnopolti priseljenci se tudi ne smatrajo za narodno manjšino, ampak bi hoteli v nasprotju z narodnimi manjšinami popolno in čimprejšnjo asimilacijo z večino — da bi se popolnoma spojili z njo in veljali za prave Angleže, kar po svojih dokumentih tudi so, toda za bele Angleže vendarle niso Angleži, ampak privandrani zamorci, s katerimi je Anglež pripravljen skupaj delati, noče pa imeti z njimi opravka v zasebnem življenju, kaj šele da bi se z njimi mešal. V tem je bistvo rasnega problema v Angliji.

V Južni Afriki je rasni problem še bolj zamotan. Prvotno je bila Južna Afrika skoro prazna. Prvi stalni naseljenci v njej so bili holandski in flamski Buri — Buri pomeni kmetje, naseljenci. Ti so si najemali črno služinčad, ki je prihajala iz severnejše ležečih črnih dežel, ker so jo privlačevali boljši življenjski pogoji. Buri so imeli tedaj v Južni Afriki nekaj manjših neodvisnih držav, katere pa so bile trn v očeh britanskih kolonialistov, kar so bile sredi njihovega kolonialnega ozemlja, in niso dali miru, dokler si jih niso podvrgli z orožjem, v takojmenovanih burskih vojnah ob koncu

(Dalje na 7. strani)

PROSTOR MLADIH

Nov uspeh Irene Tavčar

Pred dvema tednoma je v Firencah bilo državno mladinsko prvenstvo v metu diska, kopja, krogle in v osmeroboju. Prvenstva sta se udeležila tudi Borova atleta Irena Tavčar in Igor Bigaton. Irena Tavčar je na prvenstvu dosegla v svoji kategoriji izreden uspeh, saj je vrgla disk kar 41,20 m daleč in si s tem zasluženo zagotovila prvo mesto.

Mlada atletinja iz Devina je disk poglala skoraj tri metre dlje kot njena kolegica Toninijeva iz Vidma, ki je z metom dosegla 38,64 m.

To je Irenin osebni in tudi društveni re-

kord, ki je kronal njeno požrtvovalno in nadvse resno delo, saj vztrajno trenira že štiri leta. Na treninge zahaja k Boru v Trst, kjer jo spretno vodi Vojko Cesar, poleg tega še sama vadi doma. Uspeh, ki ga je dosegla v soboto, 18. junija, je torej res zaslužen in prav gotovo koristi ugledu, ki ga že ima slovenski zamejski šport v Italiji

S svojim metom je Irena Tavčar stopila na vrh italijanske mladinske atletike. Zato ji za izreden dosežek iskreno čestitamo.

A. L.

Obisk pravnikov iz Slovenije v Trstu

V soboto, 25. junija, je na povabilo društva »Pravnik« prispelo v Trst kakih 30 pravnikov iz Slovenije, ki so včlanjeni v Zvezi društev pravnikov iz SRS. Najprej je v deželni palači goste sprejel in pozdravil predsednik sveta Arnaldo Pittoni, nato pa so pravniki v spremstvu svojih kolego iz Trsta obiskali Rižarno. Predsednik Pittoni je v pozdravnem nagovoru poudaril važnost tovrstnih stikov med sosednjima državama, predvsem zaradi različnih pravnih ureditev v obeh državah. Nato je govoril podčrtal vlogo narodnostnih manjšin in omenil potrebo, da se čimprej odobri zakon o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji.

V imenu Zveze društva pravnikov iz SRS se je Pittoniju zahvalil predsednik Jančo Česnik, ki je poudaril dobre odnose med

pravniki iz dežele Furlanije - Julijske krajine in Slovenije ter podčrtal važnost takih srečanj.

V Rižarni je pred gosti spregovoril odvetnik Egon Floridan, ki je orisal zgodovino tega nacističnega uničevalnega taborišča.

Študijski simpozij o pravnem položaju narodnostnih skupnosti je bil v Kulturnem domu, kjer so se zvrstili različni referati. Uvodni referat je imel predsednik društva »Pravnik« dr. Frane Tončič, ki je govoril o pravnem položaju Slovencev v Italiji pred osimskim sporazumom in po njem. Dr. Tončič je izčrpno poročal o položaju Slovencev pod fašizmom, nato je analiziral Londonski

sporazum iz leta 1954 ter člen 6 republiške ustave in člen 3 deželnega statuta Furlanije - Julijske krajine. Omenil je še dva zakona o šolski ureditvi in zakon, ki je bil odobren lani in ki predvideva odpravo prepovedi poimenovanja otrok s slovenskimi imeni. Glede perspektiv po Osimu dr. Tončič meni, da moramo Slovenci biti optimisti, predvsem še, če bomo k pravnemu reševanju narodnostnih problemov pritegnjeni mi sami.

Od gostov sta predavala član vrhovnega sodišča SRS magister Janez Šinkovec o razvoju samoupravnega prava in sekretar za narodnosti SRS Aleksander Gruden o zaščiti italijanske in madžarske narodnosti v ustavi, zakonih in občinskih statutih Slovenije. Referatom je sledila razprava, ki se je nadaljevala tudi popoldne. A. L.

Seja sekcije SSK v Nabrežini

Sekcija Slovenske skupnosti za občino Devin - Nabrežina je na svoji zadnji seji potrdila prireditev svojega praznika za 2. in 3. julij 1977 (o katerega programu poročamo na drugem mestu).

Obenem je obravnavala deželni urbanistični načrt (PUR) in ugotovila, da ta dokument, ki bi moral tvoriti podlago za bodočo urbanistično usmeritev in gospodarski razvoj celotnega deželnega področja, sploh ne upošteva obstoja, koristi in pravic slovenskega prebivalstva. Zato je sklenila, da njeni predstavniki predlagajo na pristojnih mestih naslednje zahteve:

1) Da se preneha s politiko, ki so jo začeli fašisti in se na žalost še vedno nadaljuje pod gesli o varstvu narave in drugimi, s politiko grobe diskriminacije do ozemlja, kjer prebivajo Slovenci. Ta področja se obravnavajo povsem obrobno in kot nepomembna;

2) Da se odpravijo vedno bolj stroge omejitve, ki praktično onemogočajo naravni gospodarski razvoj teh krajev. Domačini so zato prisiljeni iskati si delo drugje, kar ima hudo posledico, da se naše vasi vedno bolj praznijo;

3) Da se odpravijo urbanistične cone, kjer naj bi bilo dovoljeno samo pastirstvo,

in da se omejijo gozdna področja, s katerimi bi hoteli preplaviti občino. Ta slednja naj zadoščajo resničnim potrebam, a obenem naj se omogoči razvito in moderno kmetijstvo;

4) Da se prepreči koncentracijo turistične dejavnosti samo v seslanskem zalivu in da se proglasi za turistično pomembno celotno področje občine;

5) Da se onemogočijo velike gradbene špekulacije na obali, kar ima med drugim za posledico negativen pojav raznarodovanja, in da se dovoli le takšno gradbeno dejavnost, ki bi zagotovila naravni gospodarski razvoj in zadostila bivanjskim potrebam domačega prebivalstva.

—o—

POBOŽNOST IN KRESOVANJE PRI SV. IVANU ZA JANŽEVO

Pretekli četrtek zvečer — na predvečer godu sv. Janeza Krstnika — so pri Sv. Ivanu v Trstu lepo obhajali ta starodavni slovenski ljudski praznik. Ob pol devetih zvečer je bila v stari cerkvi, posvečena sv. Pelagiju, sveta maša, ki jo je daroval msgr. Živic, pel pa je svetoivanski cerkveni pevski zbor. Tako zunanost kot notranost cerkvice sta bili lepo razsvetljeni in okrašeni s cvetjem in zelenjem ter sta oznanjali prazničnost, ki je tisti večer vladala tam. Cerkev je bila nabito polna, tako da je precej ljudi moralo ostati še zunaj.

Maša se je zaključila z ofarjem za cerkvico in z mogočno pesmijo »Marija skoz življenje«, ki jo je pela vsa cerkev. Po maši so na bližnjih gričih zagoreli kresovi in zaslislalo se je tudi pritrkavanje, na katero v zadnjih časih na žalost v naših župnijah vse prevečkrat pozabljajo.

Po verskem obredu v cerkvi so se podali skoro vsi navzoči, katerim so se pridružili še mnogi drugi povabljeni, na gostoljubni dom g. Antona Korsiča, pobudnika in organizatorja tega lepega janževanja in tam v veselem razpoloženju ob petju in glasbi — igral je ansambel svetoivanskega Marijinega doma »Explorer« — obhajali farnege zavetnika svetega Janeza Krstnika in potrdili staro izročilo tega slovenskega ljudskega praznika.

V župni cerkvi pa je bila slovesna maša na čast zavetniku župnije v nedeljo.

SLOVENSKA SKUPNOST DEVIN - NABREŽINA

priredi v soboto 2. julija in nedeljo 3. julija 1977 na igrišču SOKOLA v NABREŽINI

»Naš praznik«

sobota 2. julija 1977

ob 19. uri na nogometnem igrišču
Ekshibicijski nastop 11 LIPICANSKIH KONJEV (prvič na Tržaškem)
sledil bo spreved z godbo na pihala na igrišče Sokola, kjer bo
OTVORITEV z govorom

od 21. ure dalje ples z Ansamblom TAIMS

nedelja 3. julija 1977:

ob 19. uri koncert ansambla »HLEDE«
ob 20. uri nastop moškega pevskega zbora »PLEŠIVO - KRMIN«
ob 21. uri govor slovenskega koroškega narodnega voditelja FILIPA WARA-SCHA
sledil bo ples ob zvokih narodno zabavnega ansambla »L. HLEDE« iz Števerjana.

Z redne seje izvršnega odbora SSK

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na redni seji 27. t.m. obravnaval potek gospodarske konference, ki je bila v Trstu od 24. do 26. junija in na kateri tržaška pokrajina in tržaška občina, ki sta zasedanje organizirali, nista poskrbeli za prevajalsko službo, kakršno je bilo povsem naravno pričakovati po ratifikaciji osimskega sporazuma in izglasovanja o enakopravnosti slovenščine v pokrajinskem svetu. Predstavniki slovenskih organizacij so se tako znašli pred tem izvršenim dejstvom in niso mogli svojih posegov posredovati v materinem jeziku, kot so želeli in zahtevali.

To je vsekakor korak nazaj v primerjavi z manjšinsko konferenco leta 1974, na kateri so lahko pripadniki slovenske narodnostne skupnosti govorili v slovenščini.

Slovenska skupnost zato obžaluje način

organizacije omenjene konference, na kateri so povsem prezrli jezik tukajšnje narodne manjšine.

Izvršni odbor SSK je nadalje obravnaval vprašanje kraških rezervatov, ki so na dnevnem redu prve komisije deželnega sveta, v okviru katere se je osnovala ožja skupina svetovalcev, ki proučuje posamezne člene odborovega osnutka zakona.

S tem v zvezi SSK ponovno poudarja svoje stališče do ustanovitve rezervatov na Krasu: osnovne važnosti je sprememba sedanjega zakonskega osnutka, ki je za Slovence in kraško prebivalstvo nasploh v marsičem škodljiv in zato nesprejemljiv. Zato ga je treba temeljito spremeniti tako, da predvsem ne bo možno nikako razlašanje in dopustna nobena možnost odtujevanja zemljišč sedanjim lastnikom.

Joško Kragelj o razstavi Vodopivčevega dela in življenja

Kot smo že poročali, so na Slovenskem taboru v Doberdolu, ki ga je pred kratkim organiziral Svet slovenskih organizacij ob 100-letnici rojstva in 25-letnici smrti Vinka Vodopivca, priredili tudi zelo zanimivo razstavo o delu in življenju našega velikega slovenskega primorskega skladatelja. To razstavo je uredil Joško Kragelj, župnik na Ligu nad Kanalom in znani kulturni delavec ter odličen poznavalec Vodopivčevega opusa. Zato smo Joška Kraglja zaprosili za razgovor, ki bo naše bralce gotovo zanimal.

(Ured.)

Gospod Kragelj, katere so glavne značilnosti te razstave?

Ob 25-letnici smrti Vinka Vodopivca, ki bo 29. julija, in hkrati v dobi, ko se pripravlja stoletnica njegovega rojstva, je zelo primerno, da smo prikazali, vsaj v glavnem, njegovo delo. Težko je namreč v celoti prikazati njegovo delo, saj smo prav po zadnjih izsledkih zabeležili 1217 njegovih skladb. Pri posameznikih pa je še najmanj 300 skladb, ker vemo, da je Vinko Vodopivec pošiljal kar unikate svojih stvaritev, komurkoli je bilo potrebno.

Na tej razstavi smo skušali prikazati v slikah prizore iz njegovega življenja, njegov rodovnik, saj je bilo v družini 10 otrok. Njegov oče je bil učitelj, po rodu Vipavec, a je služboval tudi v Ročinju, tako je bil Vinko Vodopivec tudi v Ročinju rojen. Pot ga je potem peljala v Podgoro, kjer je obiskoval osnovno šolo, pozneje gimnazijo in teologijo v Gorici. Kot duhovnik je bil na raznih službenih mestih.

Že mlad se je Vinko Vodopivec navdušil za glasbo in je že v mladih letih začel pisati skladbe. Kakor hitro so nastajala razna društva, takoj je začutil potrebo, da je iz bogastva svoje duše, svojega srca izlival in dajal ljudstvu to, kar je čutil, da je ljudstvu potrebno. Letos smo lahko v večjem obsegu prikazali njegovo delo, ker je študentka Slavica Kovač iz Podbrda diplomirala na muzikologiji v Ljubljani prav o Vodopivcu. Tako smo lahko na razstavi prikazali dosedaj znano bibliografijo Vodopivčevih skladb.

Razstavili smo na stenah nekaj njegove korespondence, pisma namreč, ki jih je pisal skladatelju Komelu, Bratuževim in drugim znanecem ter prijateljem, nato tudi pisma drugih, med njimi pisma njegovih sošolcev Jakoba Ukmarja iz Trsta in beograjskega nadškofa Josipa Ujčiča. Na razstavi najdemo tudi nekaj njegovih rokopisov, in sicer razna posvetila ob novih mašah, novih župnikih, porokah, zlasti ob poroki pokojnega Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorlijeve, ob poroki mirenškega organista Venčka Budina, in druge take izredne skladbe, ki jih je poklanjal raznim osebnostim. Prikazali smo nekaj nabožnih in svetnih skladb ter tudi spevoigre in razne pesmarice. Vse to je na dolgi mizi pod steklom in se moramo samo načuditi, kako je ta mož, v tako kratkem času svojega življenja mogel toliko dati svojemu ljudstvu.

Manjka seveda na tej razstavi to, kar je bilo napisanega o njem v raznih revijah, in tudi, kar je sam pisal, saj ni bil samo skladatelj, pač pa je tudi kot pedagog pisal za pevce itd. Naj omenim tudi, da je Vinko Vodopivec avtor šte-

vilnih skladb za tamburaški orkester, za godbe na pihala in podobna, skratka je pisal za vse, ki so prihajali k njemu in čutili potrebo po kulturnem delu.

Kaj bi povedali o liku Vinka Vodopivca?

Iz njegovih beležnic lahko razberemo, kako je skušal vso svojo ljubezen in vse svoje moči darovati slovenskemu primorskemu ljudstvu, kako je spremljal svoje ljudi tudi v najtežjih trenutkih njihovega življenja tako med prvo svetovno vojno, ko je dobil Kromberk popolnoma porušen, kot med drugo vojno, ko so Nemci odpeljali njegove ljudi v taborišča. Ostal je zvest svojemu ljudstvu in mu skušal pomagati. Občudovanja vredne so te beležnice, ker vidimo, da je vsak večer našel čas, da je vsaj bežno zapisal to, kar je ustvarjal, in tudi važne zgodovinske dogodke iz te dobe.

Kaj je po Vašem pomenil Vinko Vodopivec slovenskemu primorskemu ljudstvu?

Ne pozabimo, da je letos 50 let, odkar so fašisti ukinili na Primorskem slovenske šole in postopno kulturna društva in časopisje. In takrat je Vinko Vodopivec razumel, kaj je njegova naloga kot duhovnika in kulturnika. Posvetil se je prvenstveno cerkveni glasbi, ker je samo Cerkev ostala nositeljica narodne zavesti. Tako so nastale čudovite pesmarice, s katerimi je primorsko ljudstvo ohranilo slovensko pesem in tudi narodno zavest.

Izšla je revija »Studi goriziani«

Izšla je 45. številka goriške revije »Studi goriziani«, označena za obdobje od januarja do junija 1977. Uvodni urednikov prispevek je napisan v znamenju izgube treh mož, povezanih z goriško kulturo. To so umetnostni zgodovinar Antonio Morassi, arheolog Giovanni Battista Brusin in Carlo Battisti, ustanovitelj revije »Studi goriziani«. Prvih dveh se revija spominja že v tej številki, medtem ko napoveduje, da bo o Battistiju pisala v prihodnji številki. O Brusinu piše Mario Mirabella Roberti, njegovega članka je dodana še bibliografija Brusinovih strokovnih objav, ki jo je sestavil Sergio Tavano. Članek v spomin Morassija je napisal Decio Gioseffi, ki je sestavil še dodatek k bibliografiji Morassijevih člankov, objavljeni v publikaciji »Studi in onore

di Antonio Morassi«, ki je izšla v Benetkah leta 1971. Maddalena Malni Pascoletti razpravlja o pinakoteki v palači Attems v Gorici, Beatrice di Colloredo Toppani pa piše o nekaterih neobjavljenih slikah v goriškem Pokrajinskem muzeju. Luisa Crusvar in Vanja Strukelj obravnavata cerkveno posodje v spodnjem Posičju od 16. do 19. stoletja. Cesare Federico Goffis piše o novejših doganjanjih kritike v zvezi z umetniškim delom Carla Michelstaedterja, Bruno Staffuzza pa je zbral nekaj zgodovinskih podatkov o župniji sv. Roka v Gorici. Mario Stanisci razpravlja o žitnih in vinskih merah na Goriškem ob koncu 18. stoletja. Članek je zanimiv, ker posega tudi v slovenske kraje, pri katerih pa bi si želeli več reda v pisavi krajevnih imen, ki bi poleg italijanske oblike nujno morala imeti tudi slovensko. Sergio Tavano je prispeval članek o umetnostni kulturi med Jadranom in Donavo v zgodnjem srednjem veku. Gre za italijansko verzijo besedila v katalogu razstave »Friuli vive. Venti secoli di civiltà nel cuore dell'Europa«.

Na koncu je objavljen seznam knjižnih novosti, ki jih je v letu 1976 dobila Državna in mestna knjižnica v Gorici. V njem smo opazili tudi precej slovenskih izdaj, ki bodo gotovo koristile slovenskim izobražencem, dijakom in študentom v Gorici.

—o—

V zagrebškem »Vjesniku« je izšla uničujoča kritika novega slovenskega filma Vibe filma »Vdovstvo Karoline Žasler«, za katerega je napisal scenarij Tone Partljič, posnela ga je Matjaž Klopčič. Mira Moglič, avtorica recenzije, označen film za nihilističen, umetniško malovreden in stilno zastarel.

VESTI IZ ŠTEVERJANA

Spet je izšla nova številka »Števerjanskega vestnika«, tokrat za mesec junij. Uvodni priložnostni prispevek pozdravlja udeležence letošnjega festivala domače zabavne glasbe, večji del glasila pa je posvečen najnovejšemu osnutku Slovenske skupnosti o globalni zaščiti slovenske manjšine, ki ga je ta stranka nedavno tega predložila rimskemu parlamentu in deželnemu svetu. Vestnik ponatiskuje celotno besedilo osnutka. Na naslednjih straneh so objavljeni podatki o letošnjem tradicionalnem festivalu domače zabavne glasbe, tako o nagradah, ocenjevalnih komisijah in prijavljenih ansamblih. »Števerjanski vestnik« je v tej številki objavil tudi šolske uspehe dijakov iz števerjanske občine, ki obiskujejo slovenske srednje šole v Gorici.

Iz glasila nadalje izvemo, da se občinska uprava ne strinja s sklepom pristojne

deželne komisije, ki je podjetju Valdadige dovolila kopanje zemlje na Prevalu, kar škoduje domačemu kmetijstvu. Istega mnenja kot števerjanska občina so tudi sosednje občinske uprave, ki mejijo na to področje. Objavljen je tudi ukaz ustanove CAFO, ki skrbi za vodovod, da je prepovedano uporabljati vodo za zalivanje, pranje avtomobilov ipd., temveč je njena uporaba dovoljena samo za potrebe ljudi.

Iz »Števerjanskega vestnika« povzemamo še dve obvestili. Poštna uprava sporoča občanom, da je blagajna odprta vsak dan od 8.15 do 14. ure, enako tudi poštni urad, ob sobotah sta odprta do 13. ure, zadnji dan v mesecu pa samo do 12. ure. Blagajna in poštni urad sta ob nedeljah zaprta. Pokojnine I.N.P.S. se izplačujejo vsak delavnik od 8.15 do 12.30 ure.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Stanko Janežič: Ravnovesje

V prikupni dvobarvni zunanji opremi se nam predstavlja nova pesniška zbirka tudi tu pri nas dobro znanega pesnika Stanka Janežiča. Zbirka ima naslov »Ravnovesje« in je izšla v samozaložbi v Mariboru.

Janežič je naši javnosti dobro znan po svojih dosedanjih pesniških zbirkah »Romar s kitaro«, »Moja podoba« (pesmi v prozi), »Tihe stopinje« in »Iz oči v oči« (tudi pesmi v prozi), saj so nekatere izšle v Trstu, kjer je prej dolga leta bival. Po njih ga poznamo kot pesnika mehke duše, kot pravega lirika skoro otroško naivne narave, ki pa vendar teži tudi po razumskem dojemanju in tolmačenju sveta.

Nova zbirka je razdeljena v pet ciklusov, ki nosijo naslove »Samotni klici«, »Daljni odmevi«, »Skupna iskanja«, »Kmečka mladost« in »Tiho poslavljanje«. Prva obsega deset pesmi in se začneja z lepo izpovedno pesmijo »Ptica selivka«:

Ves svet
je moj dom

in vendar
sem povsod
le na tujem.

Prisluhnil bom
žvegli
sanjanki,

sel bom
na krila
lastovkam

in s pomladnimi
vetri
odjadral

skozi mračine

do zarij
prvega gnezda.

Značilna za Janežičevo liriko je tudi pesem »Misli«:

Kakor snežinke
izpod neba
se utrinjajo
iz globin srca,
lahne in bele
krožijo
sem in tja,
vriskajo,

tožijo,
dokler v naročju
planjav
ne onemijo.

Kakor ptice
vzletijo
do višav,
padajo
v globočine,
spletajo gnezda,
rojevajo
hčere in sine,
dokler nekoč nekje
vse ne premine.

Včasih se mu izgubi to miselno iskanje v nekako nihilistično ali bolje rečeno umetno nihilistično igranje z nikalnicama »ni« in »ne«, kateremu ne moremo prav verjeti. »Vse bom razdril - Vse bom razbil - Da bo vse nič« - pravi v pesmi z naslovom »Ne« in neko drugo pesem resignirano zaključuje: »Sedla bova med trnje - in nemo čakala, - da razpadeva - v nič«. V resnici se skriva za tem samo nekak hipni obup, iz katerega pa ga rešuje hrepenenje po krajih, kjer življenje ni tako mrzlo in mračno. Tako konča pesem »Krik noči« s hrepenečo noto: »Šel bom - daleč od tod, - tja, - kjer sijo - pol-danske luči«.

Naslov zbirke je posnet po pesmi »Iščem ravnovesje«, kjer pravi:

Iščem
ravnovesje,

drzni
vrhovodec
nad prepadi,

osamljeni
drsalec
na zamrzlem morju,

lahkotni
kozmonavt
obsončja...

Hrepenenje prihaja še bolj do izraza v ciklusu »Daljni odmevi« in je večkrat rahlo erotično navdahnjeno. Te pesmi pa so vsekakor veliko boljše in vplivajo mnogo bolj iskreno in predvsem pristno v primerjavi s takimi deklarativnimi pesmimi, kot je npr. »Nočemo vojne« v ciklusu »Skupna iskanja« ali nekoliko patetična »Za človeka«.

V pristno liriko in v religiozno razpoloženje se vrača v zadnjih dveh ciklusih.

Značilno za to novo Janežičevo liriko je jezikovno iskanje novega izraza, pri čemer se poslužuje raznih štajerskih narečnih značilnosti, ki vplivajo bolj sveže in estetsko v primerjavi s knjižno slovenščino, npr. krajše oblike besed, npr. sine namesto sinove, in nekatere značilne besede.

Na splošno rečemo: zbirka, ki smo je veseli, ker spet dodaja k Janežičevi pesniški vrednosti.

fj

Junijska številka »Sodobnosti«

Junijska številka revije »Sodobnost« se začne precej nenavadno, namreč z dramskim tekstom Mateja Bora »Popoldanski počitek«. Očitno gre za radijsko igro, lahko pa tudi za odrsko enodejanko. Precej spretno in domiselno napisani tekst prikazuje duševni konflikt v Ignacu; grize ga namreč vest zaradi podlosti, ki jih je storil med vojno in za katere ve le on sam — in njegove mrtve žrtve, ki ga obiskujejo, kadar zadremlje. Vse skupaj zares spominja na mōro, ki tlači človeka v hudih sanjah.

Mate Dolenc je zastopan z novelo »Nevidno grobišče«, ki se dogaja sredi poletne sezone na nekem otoku v Dalmaciji, kjer se po naključju spet zavezajo neke usode, ki jih je bilo vrglo skupaj že med vojno, v času spopada med okupatorji in domačini. Motiv je zanimiv in pri-

vlačen, toda Dolenc ga pokvari z banalnostmi, kot jih poznamo že iz nekaterih drugih njegovih novel in ki bi jih lahko označili za pornografijo, saj niso v nobeni bistveni zvezi z dogajanjem v noveli in so kakor vrnjene vanjo. Priznati pa je treba, da je Dolenc slog nenavadno živahen in da zna zanimivo pripovedovati, pa tudi ustvariti razne žive like. Pogrešamo pa v njem etično globino in čut za estetiko, kar sta nujna elementa resnične pripovedne umetnosti.

Ivan Mrak je prispeval esej »Naš trenutek in tragedija«, v katerem razpravlja o tem, kaj je tragedija. Predrag Matvejevič je avtor eseja »Ideologija in kritika«, v katerem načena aktualne teme, vendar pa se direktnim rešitvam izogiblje v širokih krogih in ustvarja precej umetne megle. Naj omenimo, da gre za avtorja s hrvaškega območja in da je njegov esej prevedel iz rokopisa Jaša Zlobec. V hote narečnem ali bolje rečeno vsakdanjem pogovornem jeziku je napisan nekak pripovedni esej Andreja Brvarja »Šest pesmi«. Človek se sprašuje, kaj je pravzaprav hotel povedati.

Pesmi sta prispevala Janez Menart in Janez Strahovec. Menart je napisal balado v verzih na zanimiv star angleški motiv.

Številka prinaša tudi zaključek razprave Aleša Lokarja »Družbenogospodarski vidiki narodnostnih manjšin« — mišljene so seveda narodne manjšine — ki obravnava predvsem položaj naše narodne manjšine, in do neke mere kritično razpravo Gorana Schmidta o slovenskih mladinskih filmih, ki pa kliče k polemiki. Drago Druškovič kritično poroča o avstrijski knjigi, ki obravnava sodobno avstrijsko literaturo z upoštevanjem manjšin.

Ljudske pesmi apeninskih Hrvatov

Zagrebski »Vjesnik« je objavil članek o izidu zbirke ljudskih pesmi apeninskih Hrvatov, ki prebivajo v pokrajini Molise, kakih 50 kilometrov od Termolija v vaseh Mundimitar - Montemitro, Stifilič - San Felice in Kruč - Aquaviva Collecroci. Zanimivo pa je dejstvo, da je knjiga izšla v kanadskem mestu Toronto, izdala pa jo je družba St. Joseph Press. Zbirka nosi naslov »Narodne pjesme« Popular songs. Vzporedno z originalnim besedilom je natisnjen tudi angleški prevod. Delo je pripravil Božidar Vidov, za notni del pa je poskrbel Lav Vrdoljak.

Gre za 12 ljudskih napevov, ki kažejo dragoceno izvirnost in kontinuiteto glasbeno-kulturne

nega bogastva hrvatske narodnostne skupnosti v Moliseju, ki je pred petimi stoletji pribežala na apeninski polotok pred turškim vdorom. Pesmi so zelo dragocene ter so ohranile prvobitne značilnosti ikavsko-štokovskega govora iz 16. stoletja in značilen primitivni melos, ki je le delno obarvan z vplivom takratne italijanske melodike.

—o—

70-letnico je obhajal te dni znani prevajavec Jurčičevih povesti, zlasti »Desetega brata«, v vrsto tujih jezikov dr. Ferdinand Kolednik. Jubilant, ki je duhovnik, živi zdaj v Podgorjah na Koroškem.

Sodobno kmetijstvo

Pravočasno zatiranje grozdne gnilobe

Lanskoletno deževno in zelo vlažno vreme je močno prizadelo tudi naše vinogradnike. To se ni zgodilo prvič. Ne smemo se zato zanašati na srečo, na dosedaj lepo vreme in podobno. Zavedajmo se, da je siva grozdna plesen oziroma gniloba (*Botrytis cinerea*) ena izmed najhujših grozdnih bolezni. Ko škropimo, delajmo to vestno in temeljito, paziti moramo, da tekočina enakomerno doseže cel grozd. Proti gnilobi lahko začnemo škropiti, ko je bodoči grozd zrnat, takrat ko jagode izgubijo zadnje ostanke cvetja. Neobhodno potrebno je ponoviti škropljenje, ko se začnejo grozdi zapirati, preden se jagode popolnoma razvijejo.

Izbira primernega pripravka

Ker imamo na tržišču množico pripravkov, je prav, da se seznanimo z njihovimi lastnostmi. V ta namen bomo navedli nekaj najbolj znanih pripravkov z njihovimi lastnostmi.

Ronilan je najnovejši pripravek trdke BASF, ki prevleče jagode res temeljito in enakomerno, ne da bi jih dosti umazal.

Foltapet je preizkušeno sredstvo proti grozdnim gnilobi, ki pa povzroča ožig jagod, zlasti, če škropimo z njim skozi celo vegetacijsko sezono jagod, t.j. od druge polovice junija naprej.

Sipcavit je tudi preizkušeno sredstvo, ki redkokdaj ožge jagode. Ni pa priporočljivo leto za letom uporabljati to sredstvo.

Euparen je tudi zelo znano specifično sredstvo proti gnilobi, ki pa ima kratkotrajen učinek.

Daconil-Coprantol se je pojavilo v zadnjih letih na tržišču z različnim uspehom. Večkrat je sredstvo povzročilo ožig tudi na pecljih.

Modra galica ima dober posreden učinek proti gnilobi, ker dela jagodno kožico bolj

debelo in s tem odpornejšo proti boleznim. Če uporabljamo modro galico prezgodaj, lahko zaviramo razvoj jagod in jih celo ranimo, kar utegne na drugi strani pospešiti napade bolezni. To sredstvo uporabljamo navadno avgusta in takrat, ko utegne poznata uporaba nekaterih specifičnih protignilobnih sredstev ovirati vrenje mošta.

Sploh pa je osnovno sredstvo proti pojavu grozdne plesni pravočasna nega trt, oziroma pravočasno zatiranje ostalih trtnih bolezni, peronospor, oidija, ki močno pospešijo okužbo s to boleznijo. Opazovalnica za rastlinske bolezni v Trstu, ki je na razpolago za nasvete vsem vinogradnikom, priporoča uporabo specifičnih sredstev le po potrebi, vsekakor pri vrstah grozdja, ki so podvržena gnitju, torej pri tistih, kjer so jagode zelo tesno skupaj in katerih jagode imajo zelo tanko kožico. Sploh pa priporoča Opazovalnica uporabiti proti gnitju le res preizkušena sredstva kot npr. *Benlate* (60-80 gramov na 100 l), ki je tudi izvrstno protioidno sredstvo z dodatkom *Manseb-a* (250 gr. na 100 l vode), če preti nevarnost pojava peronospor.

Rasni problemi so najhujši

■ nadaljevanje s 3. strani

prejšnjega in v začetku tega stoletja. Pri- družili so jih svojemu ozemlju, na katerem je bilo odkrito zlato. Britanski velekapital je veliko vložil v zlata polja in v zvezi s tem se je začel mogočen industrijski razmah, ki je zahteval stotisoče in milijone delovne sile. Vso to delovno silo so uvažali Agleži, ki so imeli do druge svetovne vojne vso oblast v deželi, iz svojih kolonij, ker je bila najbolj poceni. Ko pa je prišla Južna Afrika zaradi vrste okoliščin spet v burske roke, so se znašli nekdanji poljedelski in preprosti Buri pred problemom, ki so ga ustvarili njihovi angleški gospodarji, a so ga zdaj naprtili Burom. Tako si danes Angleži umivajo roke in obsojajo burski rasizem, medtem ko so v resnici rasni problem tudi sami povzročili in s tem ogrozili obstoj burskega naroda.

Rasni problemi se pojavljajo danes tudi v vseh tistih evropskih državah, kjer privablja industrija na stotisoče in milijone drugorasnih delavcev od drugod, ne da bi se brigala za posledice, ki bodo iz tega nastale tako za priseljence kot za domačine. Rasni problemi so med najhujšimi in najtežje rešljivimi, ker jih ni mogoče rešiti niti z najbolj pravičnimi in naprednimi zakoni.

Prepustnice za maloobmejni promet v bodoče

Ker je z ratifikacijo osimskega sporazuma odpadla veljavnost videmske pogodbe, so se nekateri bali, da bi v kratkem utegnili ukiniti prepustnico za maloobmejni promet. To se ne bo zgodilo, pač se carinski službi obeh držav dogovarjata o možnosti, da bi skržili strani v prepustnicah. Odpravili naj bi odrezke za carino, ki že sami po sebi predstavljajo več kot polovico knjižice. Prepustnica naj bi se tako občutno stanjšala in bi po obsegu bila le nekoliko bogatejša po straneh od običajnih potnih listov. Govorice o ukinitvi prepustnice so se

pojavile pred meseci v Trstu, kjer ima vsaj tretjina vsega prebivalstva omenjeni dokument. Pred meseci pa so se na jugoslovanski strani pojavili celo glasovi, da bi veljavnost prepustnice razširili in jo v bistvu izenačili s potnim listom.

—o—

S TRŽAŠKEGA

V kratkem času je pristaniški tovorni vlak, ki vozi po obrežju v Trstu, povozil že drugega človeka. Pred malo časa je zašel pod kolesa starejši moški, tokrat v torek ponoči, pa verjetno nek mlajši moški, najbrž temnopolti tujec. Pri sebi ni imel dokumentov. Kmalu nato se je v bližini zgrudil od srčne kapi 32-letni Tržačan Alfredo Foramitti; morda je bil priča tragedije in ga je to tako prizadelo. Res bi bil že čas, da bi odpravili ta nevarni vlak sredi najgostejšega prometa pešcev, ki hkrati tudi silno ovira promet.

—o—

Kot je bilo pričakovati, so našli avto nedavno umorjenega univ. profesorja Gaetana Perusinija, s katerim je pobegnil njegov morilec, potem ko ga je zadavil v njegovem stanovanju, v Benetkah. To potrjuje, da je iskati morilca med pokvarjenimi mladeniči, ki se poleti klatijo po obmorskih kopaliških krajih od Benetk do Grljana in love tako ženske kot moške turiste, zlasti tuje. Ti klateži so največ iz Rima.

ČESTITAMO

Gospodična Majda Artač z Opčin je v ponedeljek diplomirala na literarni fakulteti tržaške univerze iz klasične filologije in to z odličnim uspehom in pohvalo. Diplomiranki, ki je poleg študija še delala, priskrbeno čestitajo vsi prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružujeta uredništvo in uprava Novega lista.

Vzdržati se novih izobčenj

(Nadaljevanje s 3. strani)

bodo vsi tisti, ki jih je on posvetil in vodil, obrnili pri iskanju novega vodstva proti mlajšim, tistim, ki so v polni meri sprejeli koncilске sklepe. To bi prišlo samo po sebi, če ne bo vmes razkola, ki bi razklal katoliško Cerkev na dvoje. Če pa bi se to zgodilo, bo sprava mnogo težja, če bo sploh mogoča.

Zato naj bi v tem trenutku prevladala krščanska ljubezen, ne pa uveljavljanje avtoritete raznih vatikanskih forumov za vsako ceno. Take avtoritete so se v pogledu organizacijskih struktur Cerkve že mnogo-krat zmotile v preteklosti, med drugim na škodo slovenskega naroda, ker so podredile že ob pokristjanjenju vse obširno slovensko ozemlje tujim nadškofijam v Ogleju in Salzburgu in s tem onemogočile ne samo avtonomni razvoj cerkvenega življenja na Slovenskem, ampak tudi politični avtonom-

ni razvoj slovenskega naroda, kajti cerkveno in politično življenje sta se v vsem srednjem in še v novem veku vedno tesno prepletala in politični centri oblasti so vedno in povsod nastajali tam, kjer so bili centri cerkvene oblasti, od Irske do Pariza, do Uppsale in Moskve. In uveljavljanje cerkvene avtoritete in »pravovernosti« je vodilo že kdaj tudi do takih oblik nestrpnosti in fanatizma, kot so bili inkvizicija in sežigi »krivovernikov« in »neposlušnežev« na grmadi. Tudi za to je danes Cerkev žal, čeprav današnja Cerkev ni odgovorna za tiste zmotne. Toda odgovorna je za to, da ne napravi novih zmot in ne zaduši svobode v Cerkvu tam, kjer jo lahko brez škode dopusti; zakaj naj bi ne imeli enake svobode kot napredni koncilski katoličani in katoličani vzhodnega obreda tudi »nazadnjaški« škofje, ki više na latinščini? Naj imajo veselje z njo in s starimi obredi; Cerkev ne more imeti veliko škode od takega pluralizma.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

LSD 25

Psihiatri niso ostali dolgo časa edini, ki so vzeli pod drobnogled to zanimivo kemikalijo. Po tajnih poročilih, ki so prišla v javnost pred dobrimi desetimi leti, so si tedaj oficirji Zavezniškega evropskega stana (S.H.A.P.E.) ogledali film, v katerem so se dogajale prav zanimive stvari. Posnet je bil v Veliki Britaniji in v njem nastopa cel bataljon vojakov. Sprva je vse normalno, toda čez čas (pripovedovalec oziani, da teče štirideseta minuta poizkusa) vojaki nočejo več ubogati oficirjev, zapuščajo vrste, odmetavajo puške. Nekateri splezajo na drevesa. Veliko večino lomi nori smeh. Skratka: vojaška katastrofa...

Morda pa prav obratno, obetaven uspeh. Vojaki so namreč pod vtisom zelo lahne zastrupitve z LSD-jem. Človek kar vidi pred sabo uniformirane gospode z našivki in bleščečimi kovinskimi gumbi, kako pretehtavajo velike možnosti, ki jih ponuja vojaški vedi novi pripravek. Najbolj drzni se morda celo sramežljivo poigravajo s skrito mislijo, kako bi lahko onespособili sovražnikove divizije, velika mesta, morda celo državo... Hiter račun, kar tako skrito, na pamet... Torej, sto milijonink grama je, recimo, osnovna doza. Trideset gramov onespособi 30.000 ljudi. To je, precej več kot eno divizijo. Pol kilograma v vodovodu pitne vode bi moralo zadostovati za milijonsko mesto. V vodi je zelo obstojen. Ne uniči ga ne kloriranje, ne kuhanje, ne druge metode. Nima ne duha, ne okusa. Poln kovček, in sicer manjše mere, lahko za dvanajst ur onespособi prebivalstvo celih ZDA. Pri tem ostane vse nedotaknjeno: orožje, zaloge, izdelovalna zmogljivost tovarn. Kot bojno sredstvo je pravzaprav zelo »človeško«: seveda bo nujno prišlo do nesreč v prometu, tovarnah, bolnišnicah, gospodinjstvih, toda kaj bi se zgodilo, ko bi uporabili atomsko bombo? Vsestransko zanimivo sredstvo!

Ne vemo, če si je to razmišljanje, ki smo ga hote podali v karikaturni podobi, res tudi utr-

lo pot v priročnike visoke strategije. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da knjige, ki se ukvarjajo z vojaško taktiko, že danes omenjajo LSD kot odlično diverzantsko sredstvo in priporočajo njegovo uporabo za vodovode, ventilacijske naprave zaklonišč itd.

Z LSD-jem in halucinogenimi snovmi pa se poleg znanstvenikov, psihiatrov in vojakov ukvarja tudi družba. Začelo se je nekako okoli leta 1955, ko se je Gordon Wasson — v prostem času etnolog, sicer pa podpredsednik banke Morgan and Co. — odpravil v Mehiko in obiskal Indijance plemena Mezateque. Živijo v gorskem svetu nekaj desetih kilometrov od mehiškega glavnega mesta. Glavna njihova posebnost je njihovo verstvo, ker častijo svete gobe. Imenujejo jih »božje meso« ali tudi »hudičovo meso«. Vrača so pri njih večinoma ženske, ki se ukvarjajo z ljudskim zdravilstvom in velikokrat tudi z vedeževanjem. Zelo je slovela tedaj Marina Sabina. V Huanbli jo je obiskala mala Wassonova odprava, katere se je poleg bankirjeve žene udeležil še francoski profesor Roger Heim, največji svetovni strokovnjak za gobe.

K raziskavam je Heim pritegnil še našega znanca iz prejšnjega nadaljevanja, švicarskega raziskovalca Alberta Hofmanna. Ugotovila sta, da gre pri »božjem mesu« v resnici za kak ducat gob, ki povzročajo privide in ki jih je profesor Heim klasificiral, Hofmann pa je ugotovil kemično sestavino psihotropskih snovi. V vseh je našel derivate lisergične kisline. Vsi, od mekskalina do psilocicina, so povzročali grozne ali groteskne privide; enkrat so vzbujale strah, drugič spet dajali občutek neizmerne svobode. Tako postane razumljivo, zakaj so Indijanci obljubljali tistim, ki so jih uživali, da bodo videli »kačo s perjem«.

Film, televizija, knjige in revije so seznanili široko javnost s čarovnijo indijanskih vračev. V Mehiko je kar deževalo zdravnikov, filozofov, pisateljev, zlasti pa predstavnikov nove psihe- delične kulture, ki je zrastle iz gob rodu Psilocybe, kaktusa peyotl in umetnega dietilamida

lisergične kisline (LSD) ali kratko in malo »kisline«, kot je postala znana med študenti v Ameriki in kmalu nato po vsem svetu. Tiskana je bila obširna primerjalna literatura o učinkih, ki jih povzročajo uživanje teh sredstev na duševnost. V debato so posegli intelektualci takega kova kot Henri Michaux, Arthur Koestler pa Aldous Huxley. Zlasti zadnji je v svojih delih »Vrata zaznave« (The doors of perception) in »Nebesa on pekel« (Heaven an hell) čudovito opisal svoje izkušnje s sredstvi, ki neverjetno ostrijo vidni čut in zavest, tako da se svet nenkrat razodene v svojem bistvu, da je človek na mah prestavljen v novi in neraziskani svet mistične zaznave.

Omenili bi vsaj še Carlosa Castaneda, pa čeprav so njegove štiri knjige povzročile tudi precej osporavanja. To je poklicni antropolog južnoameriškega porekla, ki se je šolal v ZDA. Ko je zbiral podatke za svoje diplomsko delo o raznih zdravilnih zeliščih, ki jih uporabljajo mehiški Indijanci v Sonori, je spoznal don Juana, starca iz plemena Yaqui. Don Juana so se drugi Indijanci bali in izogibali, ker je veljal za »brujo«, čarovnika. Dnevnik svoje presegnetljivega petnajstletnega vajeništva je Carlos Castaneda objavil v štirih knjigah. Od teh se zlasti druga veliko ukvarja z doživetji pod vplivom psihe- delične snovi.

S.M.

Kulturne novice

Izšla je sedma številka koroške revije »Skupna Koroška« (das Gemeinsame Kärnten), ki prinaša v obeh jezikih referate z lanskega škofijskega sveta na temo »Praksa sožitja Nemcev in Slovencev v škofiji Krka - Celovec«. Številko, ki je zamišljena tudi kot samostojna knjiga, sta uredila voditelja škofijskega nemško-slovenskega koordinacijskega odbora dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein. Publikacija se naroča tudi v knjigarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu in stane 80 šilingov.

V Kraški galeriji (v »Kraški hiši«) v Velikem Repnu razstavlja do 10. julija slikar Emilio Primossi-Primožič svoje oljate slike s kraškimi motivi. Razstava je odprta ob nedeljah in praznikih od 11. do 12.30 in od 14. do 18. ure.

Ob robu konference o tržaškem gospodarstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

njave, za gospodarsko in drugo sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo ter ostalimi državami na Balkanu ter v srednji Evropi nikakor nimajo zasluge Tržačani, temveč gospodarstveniki in politiki iz drugih italijanskih mest, predvsem iz Milana. Po našem tržaški vodilni razred v svoji otročji domisljivosti zavestno ni hotel izvrševati svoje naravne vloge posrednika, kaj šele pobudnika gospodarskega, trgovinskega in drugega sodelovanja. Zato je tudi izgubil nešteto priložnosti, česar se je morda začel zavedati šele v zadnjem času.

Osimski sporazumi med Italijo in Jugoslavijo so zato prišli kot nalašč in predstavljajo morda zadnjo priložnost za Trst, saj mu nudijo pravne instrumente za izpolnjevanje tiste vloge, ki ustreza njegovemu zemljepisnemu položaju, se pravi vloge posrednika med Italijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo na eni ter Jugoslavijo, Bal-

kanom ter državami Sveta za evropsko vzajemnost na drugi strani.

Slovenska narodnostna skupnost more v tem kontekstu opravljati še posebne naloge. Zaradi poznavanja razmer v Jugoslaviji ter drugih vzhodnoevropskih državah in zaradi znanja jezikov je tisti dejavnik, ki bi moral biti nenadomestljiv, saj je med drugim sorazmerno poceni in hkrati takoj na razpolago, česar v gospodarstvu ne gre podcenjevati ali omalovaževati. Vse to je tudi prišlo do izraza v izvajanjih slovenskih govornikov na zadnji konferenci v Miramaru.

Glede na dosedanje izkušnje priznamo, da nismo optimisti, kar se tiče korenite spremembe v miselnosti italijanskih tržaških vodilnih krogov. Upati je le, da jih bo zlasti po zaslugi osimskega sporazuma končno »srečala pamet«. Če se bo to zgodilo, bo to tudi glavni uspeh druge konference o tržaškem gospodarstvu.

ČUDNO ZADRŽANJE

(dalje z 2. strani)

Ob tem novem uspehu Slovenske skupnosti v deželnem svetu (v kratkem času je slednji odobril dva zakonska predloga SSK, in sicer v zadevi povračila stroškov slovenskim šolam ter združenj staršev in šolskim zborničnim organom stroškov z dvojezičnostjo in sedaj v tajništvo slovenskega jezika tudi v zemljiški knjigi) izraža deželno tajništvo svoje zadovoljstvo in poudarja, da so ti zakoni potrebni v današnjem razvoju slovenskega prebivalstva in da obenem pripravljajo pot celoviti zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Tudi letos so mnoge slovenske osnovne in nižje srednje šole na Tržaškem in Goriškem priredile za konec šolskega leta tradicionalno razstavo ročnih del, risb in drugih likovnih izdelkov svojih učencev.